

**Samningur
um baráttu gegn mútugreiðslum
til erlendra opinberra starfsmanna
í alþjóðlegum viðskiptum.**

Inngangsorð.

Samningsaðilarnir

hafa í huga að mútugreiðslur eru algengar í alþjóðlegum viðskiptum, meðal annars á vettvangi verslunar og fjárfestinga, en það vekur upp mikilvæg álitamál á sviði siðferðis og stjórn mála, grefur undan góðri stjórnsýslu og efnahagsþróun og raskar samkeppnisskilyrðum á alþjóðavettvangi,

hafa í huga að öllum löndum ber að axla sameiginlega þá ábyrgð að vinna gegn mútugreiðslum í alþjóðlegum viðskiptum,

hafa hliðsjón af endurskoðuðum tilmælum um baráttu gegn mútugreiðslum í alþjóðlegum viðskiptum sem samþykkt voru af ráði Efnahags- og framfarastofnunarinnar (OECD) 23. maí 1997, C(97)123/FINAL, en þar var meðal annars leitað eftir skilvirkum ráðstöfunum til þess að forðast, koma í veg fyrir og vinna gegn mútugreiðslum til erlendra opinberra starfsmanna í alþjóðlegum viðskiptum, einkum að slíkar mútugreiðslur séu sem fyrst gerðar refsiverðar á skilvirknan og samræmdan hátt og á grundvelli sameiginlegra umsaminna þátta sem fram koma í téðum tilmælum, svo og í samræmi við lögsögureglur og aðrar meginreglur laga í hverju landi,

fagna þeirri þróun sem átt hefur sér stað annars staðar að undanfögnu og stuðlar enn frekar að alþjóðlegum skilningi og samstarfi í baráttunni gegn mútugreiðslum til opinberra starfsmanna, en þar á meðal eru að gerðir Sameinuðu þjóðanna, Alþjóðabankans, Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar, Samtaka Ameríkuríkja, Evrópuráðsins og Evrópusambandsins,

fagna framtaki fyrirtækja, samtaka atvinnurekenda, stéttarfélaganna og annarra félagasamtaka í baráttunni gegn mútugreiðslum,

viðurkenna að stjórnvöld hafa hlutverki að gegna við að koma í veg fyrir að óskað sé mútugreiðslna frá einstaklingum og fyrirtækjum í alþjóðlegum viðskiptum,

viðurkenna að eigi árangur að nást á þessu sviði nægir ekki að brugðist sé við innanlands heldur þarf einnig að koma til alþjóðlegt samstarf, vöktun og eftirfylgni,

viðurkenna að einn helsti tilgangur og markmið samningsins er að ná fram jafngildum ráðstöfunum hjá samningsaðilum, en það krefst þess að samningurinn verði fullgiltur án nokkurra fyrirvara sem vinna gegn þessu markmiði,

og hafa komið sér saman um eftirfarandi:

1. gr.

Mútugreiðslur til erlendra opinberra starfsmanna

sem lögbrot.

1. Hver samningsaðili skal gera þær ráðstafanir sem nauðsynlegar eru til að gera það að refsiverðri háttsemi í löggjöf sinni, hver sem í hlut á, að bjóða erlendum opinberum starfsmanni, gefa honum loforð um eða færa honum, vísitandi, beint eða í gegnum milliliði, óhæfilegar ívilnanir, hvort sem er fjármuni eða annað, sem ætlaðar eru honum sjálfum eða þriðja aðila, til þess að fá hann til að vinna eða láta ógert að vinna einhver þau verk sem tengjast opinberum skyldum hans í því skyni að ná eða halda viðskiptum eða öðrum ótilhlýðilegum ávinningi í alþjóðaviðskiptum.

2. Hver samningsaðili skal gera þær ráðstafanir sem nauðsynlegar eru til að gera það að refsiverðri háttsemi að eiga hlutdeild í mútugreiðslum til erlends opinbers starfsmanns, þar á meðal með því að hvetja til þeirra, veita aðstoð við þær eða veita leyfi til þeirra. Tilraunir og samsæri um mútugreiðslur til erlends opinbers starfsmanns skulu vera refsiverð háttsemi að því leyti sem tilraunir og samsæri um mútugreiðslur til opinbers starfsmanns samningsaðilans sjálfs eru refsiverð háttsemi.

3. Lögbrotin, sem tilgreind eru í 1. og 2. mgr. hér að framan, eru hér á eftir nefnd „mútugreiðslur til erlends opinbers starfsmanns“.

4. Í þessum samningi

a. merkir „erlendur opinber starfsmaður“ hvern þann sem gegnir starfi hjá löggjafarvaldi, í stjórnslu eða við réttarvörslu í erlendu ríki, hvort sem hann er skipaður til starfans eða kjörinn, hvern þann sem gegnir opinberum störfum á vegum erlends ríkis, þar á meðal fyrir hönd opinberrar stofnunar eða fyrirtækis, og hvern þann embættismann eða starfsmann sem starfar á vegum opinberrar alþjóðastofnunar;

b. nær „erlent ríki“ yfir öll stig og deildir stjórnslunnar, frá ríkisstjórn til sveitarstjórna;

c. felur „að vinna eða láta ógert að vinna einhver þau verk sem tengjast opinberum skyldum“ í sér hvers kyns beitingu opinbers starfsmanns á stöðu sinni, hvort sem það er á valdsviði hans eða ekki.

2. gr.

Ábyrgð lögaðila.

Hver samningsaðili skal, í samræmi við meginreglur eigin laga, gera þær ráðstafanir sem nauðsynlegar eru til að lögaðilar verði ábyrgir vegna mútugreiðslu til erlends opinbers starfsmanns.

3. gr.

Viðurlög.

1. Við mútugreiðslum til erlends opinbers starfsmanns skulu vera virk, hæfileg og letjandi refsiviðurlög. Refsiramminn skal vera sambærilegur við þann sem gildir um mútugreiðslur til opinberra starfsmanna samningsaðilans sjálfs og fela meðal annars í sér, þegar um

einstaklinga er að ræða, frjálsræðis sviptingu um nægilega langan tíma til að skilvirk gagnkvæm réttaraðstoð og framsal geti átt sér stað.

2. Nú háttar svo til í réttarkerfi einhvers samningsaðila að refsíabyrgð nær ekki til lögaðila og skal samningsaðilinn þá sjá til þess að við mútugreiðslum lögaðila til erlendra opinberra starfsmanna liggi virk, hæfileg og letjandi viðurlög, þar á meðal sektir.

3. Hver samningsaðili skal gera þær ráðstafanir sem nauðsynlegar eru til að tryggja að leggja megi hald á og gera upptækar mútur til erlends opinbers starfsmanns og hagnað af þeim, ellegar eignir sem samsvara að verðmæti slíkum hagnaði, eða að beita megi fjársektum sem hafa sambærileg áhrif.

4. Hver samningsaðili skal taka til athugunar hvort beita beri viðbótarviðurlögum einkamálaréttar eða stjórnáráðaréttar gagnvart þeim sem beittur er viður lögum fyrir mútugreiðslur til erlends opinbers starfs manns.

4. gr.

Lögsaga.

1. Hver samningsaðili skal gera þær ráðstafanir sem nauðsynlegar eru til að tryggja lögsögu sína vegna mútugreiðslna til erlends opinbers starfsmanns þegar brotið á sér stað að öllu leyti eða að hluta til á forráðasvæði samningsaðilans.

2. Hver sá samningsaðili, sem hefur lögsögu til að sækja ríkisborgara sína til saka vegna brota sem framin eru erlendis, skal gera þær ráðstafanir sem nauðsynlegar eru til að tryggja lögsögu sína vegna mútugreiðslna til erlends opinbers starfsmanns samkvæmt sömu meginreglum.

3. Nú hafa fleiri en einn samningsaðili lögsögu yfir meintu broti sem þessi samningur nær til og skulu þeir þá hafa samráð sín í milli, samkvæmt ósk eins þeirra, til að ákveða hver fari með saksókn.

4. Hver samningsaðili skal taka til athugunar hvort núverandi grundvöllur lögsögu hans skilar árangri í baráttu gegn mútugreiðslum til erlendra opinberra starfsmanna og skal, sé ekki svo, ráðast í viðeigandi úrbætur.

5. gr.

Fullnusta.

Um rannsókn og ákæru vegna mútugreiðslna til erlends opinbers starfsmanns skal fara eftir þeim reglum og meginreglum sem eiga við hjá hverjum samningsaðila. Þar mega ekki hafa áhrif ástæður sem varða efnahagslega hagsmuni landsins, hugsanleg áhrif á tengsl við annað ríki eða deili viðkomandi einstaklings eða lögaðila.

6. gr.

Fyrningarfrestur.

Ákvæði um fyrningu brots, sem felur í sér mútugreiðslur til erlends opinbers starfsmanns, skulu vera nægilega rúm til að tími gefist til rannsóknar og ákæru vegna brotsins.

7. gr.

Peningaþvætti.

Hver sá samningsaðili, sem hefur gert mútugreiðslur til eigin opinberra starfsmanna að yfirlýstu lögbroti í eigin löggjöf um peningaþvætti, skal fara eins að með mútugreiðslur til erlendra opinberra starfsmanna án tillits til þess hvar brotið á sér stað.

8. gr.

Bókhald.

1. Til þess að baráttan gegn mútugreiðslum til erlendra opinberra starfsmanna skili árangri skal hver samningsaðili grípa til þeirra ráðstafana sem nauðsynlegar eru, innan ramma eigin laga og reglugerða um bókhald og bókhaldsskráningu, reikningsskila upplýsingar og staðla um bókhald og endurskoðun, til að leggja bann við að fyrirtæki, sem falla undir þessi lög og reglugerðir, haldi óskráð bókhald, stundi viðskipti sem ekki eru skráð eða eru tilgreind með ófullnægjandi hætti, skrái útgjöld sem ekki eru greidd, skrái lánaskuldbindingar undir fölsku yfirsíni og notist við fölsuð skjöl, með það fyrir augum að greiða erlendum opinberum starfsmönnum mútur eða hylma yfir slíkar greiðslur.

2. Hver samningsaðili skal setja virk, hæfileg og letjandi viðurlög í einkamála-, stjórnsýslu- eða refsirétt vegna slíkrar vanrækslu eða fölsunar í bókhaldi, skrá, bókhaldsreikningum og reikningsskilum téðra fyrirtækja.

9. gr.

Gagnkvæm réttaraðstoð.

1. Hver samningsaðili skal, eftir því sem lög hans og viðeigandi alþjóðasamningar frekast leyfa, veita öðrum samningsaðilum skjóta og skilvirka réttaraðstoð við rannsókn og málsmeðferð í sakamálum sem samningsaðili hefur með höndum vegna brota sem falla undir þennan samning og við dómsmál, önnur en sakamál, sem falla undir þennan samning og samningsaðili rekur gegn lögaðilum. Samningsaðilinn, sem leitað er til, skal án tafar senda samningsaðilanum, sem leggur beiðnina fram, upplýsingar um hvert það atriði eða hver þau skjöl sem nauðsynlegt er að leggja fram til viðbótar til að styðja beiðni um aðstoð og, sé þess óskað, upplýsingar um hvernig farið hafi verið með beiðnina um aðstoð.

2. Nú gerir samningsaðili að skilyrði fyrir gagnkvæmri réttaraðstoð að brotið sé refsivert í báðum löndunum og skal það þá teljast eiga við ef brotið, sem er tilefni beiðninnar, fellur undir þennan samning.

3. Samningsaðili má ekki neita að veita gagn kvæma réttaraðstoð í sakamálum, sem falla undir þennan samning, á grundvelli bankaleyndar.

10. gr.

Framsäl.

1. Mútugreiðslur til erlends opinbers starfsmanns skulu teljast til þeirra brota sem leitt geta til framsals samkvæmt lögum samningsaðila og framsalssamning um sem þeir gera með sér.

2. Nú fær samningsaðili, sem gerir það að skilyrði fyrir framsali að framsalssamningur sé fyrir hendi, framsalsbeiðni frá öðrum samningsaðila sem hann hefur ekki gert framsalssamning við og má hann þá líta á þennan samning sem lagalegan grundvöll framsals að því er varðar mútugreiðslur til erlends opinbers starfsmanns.

3. Hver samningsaðili skal gera þær ráðstafanir sem nauðsynlegar eru til að tryggja annaðhvort að hann geti framselt eigin ríkisborgara eða að hann geti ákært eigin ríkisborgara fyrir mútugreiðslur til erlends opinbers starfsmanns. Nú synjar samningsaðili beiðni um framsal manns vegna mútugreiðslna til erlends opinbers starfsmanns af þeirri ástæðu einni að um er að ræða hans eigin ríkisborgara og skal hann þá vísa málinu til eigin lögbærra yfirvalda til ákæru.

4. Framsal vegna mútugreiðslna til erlends opinbers starfsmanns lýtur þeim skilyrðum sem sett eru í landslögum og gildandi samningum hvers samnings aðila um sig. Nú gerir samningsaðili að skilyrði fyrir framsali að brotið sé refsivert í báðum löndunum og skal það þá teljast eiga við ef brotið, sem er tilefni framsalsbeiðninnar, fellur undir ákvæði 1. gr. þessa samnings.

11. gr.

Lögbær yfirvöld.

Að því er varðar 3. mgr. 4. gr. um samráð, 9. gr. um gagnkvæma réttaraðstoð og 10. gr. um framsal skal hver samningsaðili senda framkvæmdastjóra OECD tilkynningu um yfirvald eða yfirvöld sem annast sendingu og móttöku beiðna og taka að sér samskipti vegna þessara mála af hálfu samningsaðilans, með fyrirvara um aðra tilhögun milli samningsaðilanna.

12. gr.

Vöktun og eftirfylgni.

Samningsaðilarnir skulu starfa saman að gerð áætlunar um kerfisbundna eftirfylgni til að stuðla að og fylgja því eftir að þessum samningi sé beitt til fulls. Geri samningsaðilarnir ekki með sér samkomulag um annað skal þetta gert á vettvangi vinnuhóps OECD um mútugreiðslur í alþjóðlegum viðskiptum og í samræmi við umboð þess hóps, eða á vettvangi hvers þess hóps sem kann að taka við af honum og í samræmi við umboð hans, og skulu samningsaðilarnir bera kostnað af áætluninni í samræmi við reglur sem gilda um þennan hóp.

13. gr.

Undirritun og aðild.

1. Þar til þessi samningur öðlast gildi skal hann liggja frammi til undirritunar fyrir aðildarríki OECD, auk þeirra ríkja sem eru ekki aðilar að stofnuninni en hefur verið boðið að gerast fullgildir þátttakendur í vinnuhópi hennar um mútugreiðslur í alþjóðlegum viðskiptum.

2. Eftir að þessi samningur hefur öðlast gildi skal öllum þeim ríkjum heimilt að gerast aðilar að honum sem eru ekki undirritunaraðilar en eru aðilar að OECD eða fullgildir þátttakendur í vinnuhópnum um mútugreiðslur í alþjóðlegum viðskiptum eða hverjum þeim hópi sem kann að taka við af honum. Að því er varðar hvert það ríki, sem er ekki undirritunaraðili, skal samningurinn öðlast gildi á sextugasta degi eftir að aðildarskjal þess er afhent til vörslu.

14. gr.

Fullgilding og vörsluaðili.

1. Þessi samningur er háður staðfestingu, samþykki eða fullgildingu af hálfu undirritunaraðila í samræmi við lög þeirra hvers um sig.

2. Skjöl um staðfestingu, samþykki, fullgildingu eða aðild skulu afhent framkvæmdastjóra OECD til vörslu og skal hann vera vörsluaðili þessa samnings.

15. gr.

Gildistaka.

1. Þessi samningur öðlast gildi á sextugasta degi eftir að fimm lönd af þeim tíu, sem eiga stærstan hlut í útflutningi (sjá viðauka) og flytja út samtals að minnsta kosti sextíu hundraðshluta samanlagðs heild arútflutnings þessara tíu landa, hafa afhent skjöl sín um staðfestingu, samþykki eða fullgildingu til vörslu. Að því er varðar hvern undirritunaraðila, sem afhendir skjal sitt til vörslu eftir slíka gildistöku samningsins, skal samningurinn öðlast gildi á sextugasta degi eftir að hann afhendir skjalið.

2. Hafi samningurinn ekki öðlast gildi 31. desember 1998 samkvæmt 1. mgr. getur hver sá undirritunaraðili, sem hefur afhent skjal sitt um staðfestingu, samþykki eða fullgildingu, lýst því yfir skriflega við vörsluaðilann að hann sé reiðubúinn að samþykkja að samningurinn öðlist gildi samkvæmt þessari 2. mgr. Samningurinn öðlast gildi að því er varðar þann undirritunaraðila á sextugasta degi eftir að slík yfirlýsing hefur verið afhent til vörslu af að minnsta kosti tveimur undirritunaraðilum. Að því er varðar undirritunaraðila, sem afhendir yfirlýsingu sína til vörslu eftir slíka gildistöku samningsins, öðlast samningurinn gildi á sextugasta degi eftir að yfirlýsingin er afhent til vörslu.

16. gr.

Breytingar.

Sérhver samningsaðili getur lagt til breytingar á þessum samningi. Breytingartillöguna skal senda vörsluaðila en hann skal dreifa henni til hinna samningsaðilanna að minnsta kosti sextíu dögum áður en hann boðar samningsaðila til fundar til að fjalla um tillöguna. Sérhver

breyting, sem samningsaðilarnir ná samstöðu um eða samþykkt er með hverjum þeim hætti öðrum sem þeir koma sér saman um, skal öðlast gildi sextíu dögum eftir að allir samningsaðilarnir hafa afhent skjöl um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki til vörslu, eða í samræmi við önnur skilyrði sem samningsaðilarnir kunna að tilgreina þegar breytingin er samþykkt.

17. gr.

Uppsögn.

Samningsaðili getur sagt þessum samningi upp með skriflegri tilkynningu sem er afhent vörsluaðila. Uppsögnin öðlast gildi einu ári eftir að tilkynningin berst. Eftir uppsögn skal samstarf haldast milli samningsaðilanna og samningsaðilans, sem sagt hefur samningnum upp, vegna allra beiðna um aðstoð eða framsal sem lagðar eru fram áður en uppsögnin öðlast gildi.